ఆత్మవిశ్వాసం

నేను కథకు క్లయిమాక్స్ పెట్టనని వెనుక ప్రతీతిగా వుండేది. కాని ఇటీవల నాలో ఏమి మార్పువచ్చిందో ఏమో, క్లయిమాక్స్ విధిగా పెడుతున్నాను. పైగా ఆ క్లయిమాక్స్‌లన్నీ విధిగా యాదృచ్ఛిక సంఘటనలుగా వుంటున్నాయి. అందులో ప్రధానంగా కారు వ్యక్తిని ఢీ కొనటం వుంటూ వుంది. ఎందుకా అని చాలా ఆలోచించాను. కాని నాబుద్ధికి కారణం కనుపించలేదు ఇతరుల స్వభావాన్ని గురించి మనం తెలుసుకోగలం. కనీసం తెలుసుకున్నట్లు మాట్లాడగలం. కాని యెవ్వరి గురించి వారు తెలుసుకోవడం సులభసాధ్యమైన పనికాదు. దీనికి కారణం యెవ్వరికి వారు తమలో వున్న అసమర్థతను గుర్తించటానికి భయపడి కప్పిపుచ్చుకోటానికి ప్రయత్నించటమని నేను అనుకుంటాను. ఇతురులమీదకు విసిరిన విసుర్లు మనమీదకు మనం విసురుకోలేం గదా!

నేనుకూడా అందరివంటివాణ్నే. కాకపోతే ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క విద్యలో నేర్పువున్నట్లు నాకు వ్రాయటంలో నేర్పువుంది. అంతే! స్వభావంలో మాత్రం యెక్కువ తేడాలేదు. ఈ రహస్యం నేను యిటీవలే తెలుసుకున్నాను.

వెనుక నేను కథకు క్లయిమాక్స్ పెట్టనని విమర్శకులు నన్ను నిందించేరు. అప్పుడు క్లయిమాక్స్ పెట్టటం అనేది కృత్రిమోపాయమనీ, స్వభావసిద్ధమైన విషయంకాదనీ నేను వాదించాను. క్లయిమాక్స్ యొక్క నిష్ప్రయోజకతనిగురించి కొన్ని వ్యాసాలు వ్రాసినట్లుకూడా నాకుగుర్తు. ఇప్పుడు కథను గురించి ఆలోచించినప్పుడల్లా ముందుగా క్లయిమాక్స్ మనస్సుకి తడుతూవుంది. అదికూడా భౌతికస్వభావం కలిగిన క్లయిమాక్స్. యాదృచ్ఛికంగా సంభవించే క్లయిమాక్స్. అందులోనూ కారు మనిషిని ఢీకొనటం.

ఈ కారు మనిషిని ఢీకొనటం, యింతకుముందు నేను వ్రాసిన రెండుమూడు కథలకు క్లయిమాక్స్‌గా ఉపయోగపడి వున్నది. అందువల్ల యిప్పట్లో మరొక కథకు క్లయిమాక్స్‌గా వాడగూడదనే మనస్సులో నిశ్చయించుకున్నాను. కొన్నాళ్ళపాటు దానిని మరచి పోదామని ప్రయత్నించిన కొద్దీ మనోవీధిలో తిష్ఠ వేసుకొని కూర్చుంది. ఏం చెయ్యను?

ఈ విషయం నేను చాలాదూరం ఆలోచించాను. ఆలోచించటంలో యేమాత్రం లోటూచెయ్యలేదు ఆలోచించగా ఆలోచించగా "కారు మనిషిని ఢీకొనటం అనేది ఎన్నిసార్లు క్లయిమాక్స్‌గా పెడితే తప్పేమివుంది?" అనే ప్రశ్న ఉదయించింది. "జీవితంలో ఈ సంఘటన యెన్నిసార్లు రిపీట్ కావటంలేదు! కథలు జీవితాన్ని స్వభావసిద్ధంగా చిత్రించాలిగదా! ఇక ఈ క్లయిమాక్స్ రిపీట్ అయితేమాత్రం తప్పేమి వుంది?" అనిపించింది. అందులో యిటీవల ఇటువంటి సంఘటనలు చాలా యెక్కువయినాయి. పత్రిక తెరిస్తే ఇవే కనబడుతున్నాయి. బజారుకు వెళ్తే యివే కనబడుతున్నాయి. మాటల సందర్భంలో యివే వినబడుతున్నాయి. రచయిత జీవితాన్ని ప్రతిబింబించి వ్యాఖ్యానిస్తాడు. ఇక జీవితంలో తరుచు జరిగే సంఘటనలనుంచి యెలా తప్పించుకో గలుగుతారు? అలా తప్పించుకోవాలనుకోవటం పొరపాటు అనికూడా అనిపించింది ఆ క్షణం నాకు.

కాని వెంటనే వొక్కొక్క కథకు వొక్కొక్క క్లయిమాక్స్ పెట్టలేక, కనీసం క్లయిమాక్స్‌లు రిపీట్ కాకుండానైనా చూచుకోలేక, నా అసమర్ధతను కప్పుకోటానికి కారణాలను వెతుకుతున్నానేమో అని మనస్సుకు భయం కలిగింది. నామీద నాకు అయిష్టం యేర్పడింది.

మనస్సు దేముంది? ఎటుత్రిప్పితే అటు తిరుగుతుంది. ఎటునుంచైనా కారణాలను పోగుచేయగలదు. తన యజమానికి అనుకూలంగా ఎటువంటి వ్యతిరేక విషయాన్నయినా సర్ది చెప్పలదు. తన యజమాని యేస్థితిలోవుంటే ఆ స్థితిని సమర్ధించ గలదు.

మనస్సు వొక పెద్ద రాజకీయవేత్త. దాని స్వభావం నాకు తెలియనది కాదు. అయినప్పటికీ నేను చెయ్యకలిగింది యేమీ కనపడలేదు. మనిషిని

కారుఢీ కొనటం అనే క్లయిమాక్స్‌నుంచి నేను తప్పించుకోలేక పోతున్నాను అది నన్ను ఉడుం పట్టుకున్నట్లు పట్టుకుంది.

అయితే నేను ఏనాడూ పాఠకులదగ్గరనుంచి నా అంతర్గత భావాలను దాచలేదు. నా కష్టసుఖాలను వారికి చెప్పుకోవటం నాకు అలవాటు. వారుకూడా శ్రద్ధగా సానుభూతితో వింటూ వుంటారు. అది వారికి అలవాటు. అందుకని ఈక్లయిమాక్స్‌కి సంబంధించిన బాధను ఉన్నది ఉన్నట్లు వారికి చెప్పుకుంటున్నాను.

కారు మనిషిని ఢీ కొనటం అనే క్లయిమాక్స్ నుంచి యెంత ప్రయత్నించీ నేను తప్పుకోలేక పోతున్నానని వారికి మనవి చేసుకుంటున్నాను. అలా తప్పించుకోలేక ఈ కథకు కూడా ఆ క్లయిమాక్సే పెట్టాను. ఏం చెయ్యను మరి? ఎంత ప్రయత్నించినా మరొకరకం క్లయిమాక్స్ నాకు దొరకటం లేదు. పాఠకులు నన్ను క్షమించగల రనుకుంటాను.

*   *   *   *

నేనారోజు సాయకాలం వంట చేస్తున్నాను. నేనుగా వంటచెయ్యటానికి కారణం నా భార్య వంట చెయ్యకపోవటంవల్లా, వంటవాణ్ని పెట్టుకునే తాహతు నాకు లేకపోవటంవల్లాకాదు.

నా భార్యకు వంటవాణ్ణి పెట్టడం యిష్టం వుండదు. వాళ్ళు యెక్కువ దుబారా చేస్తారని ఆమె ఉద్దేశ్యం. అదీకాక ఆడవాళ్ళు వున్నయింట్లో వంటవాళ్ళు యెక్కువకాలం నిలవరు. వీళ్ల అజ కనుక్కోకమానరు; వాళ్ళు తగాదాకు దిగక వూరుకోరు. అందుకని ఆమే వంట చేస్తూవుంటుంది.

కాని ఆమె వంట చేస్తూవుంటే చూడడానికి నాకు మహా కష్టంగా వుండేది. ఉదయంలేచి పడుకోబోయేవరకూ ఆమె పొయ్యిదగ్గరకూర్చొని ఏదో ఒకటి వండుతూనేవుండేది. యీ వంటతో ఆమె ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడింది.

ఆమె బాగా చదువుకున్నదికూడా. నిజం చెప్పాలంటే తెలుగు-

నాకన్నా యెక్కువ చదువుకున్నది. సంస్కృతంకూడా కొద్దో గొప్పో వచ్చు. అటువంటి మనిషికి యీ వంటవల్ల చదువుకోటానికి వొక్కక్షణం కూడా తీరిక వుండేదికాదు. నేర్చుకున్న చదువుకాస్తా మరచిపోయేస్థితికి వచ్చింది. యే చదువూరాని వాళ్ళమ్మకుమల్లే మాట్లాడటం, ప్రవర్తించడం మొదలు పెట్టింది. ఆమె ఈ విధంగా అయిపోవటానికి కారణం నేనే. 'నేను ముందునుంచీ ఆమెపట్ల కొంత శ్రద్ధవహించివుండ వలసింది." అని అనిపించింది నాకు. అలా అనిపించి వొకరోజు ఆమెతో "వొకపూట నేను వంటచేస్తాను' అని చెప్పాను.

మొదట్లో ఆమె అంగీకరించలేదు.

"అయితే వంటవాణ్ణి పెడతాను" అని బెదిరించాను.

యెలాగైతేం, ఆమె ఒప్పుకునేటట్టు చేశాను వుదయం ఆమె వంట చేసేటట్టూ సాయకాలం నేను వంటచేసేటట్టూ రాజీపడ్డాం. కాని పని చెయ్య వలసివచ్చేవ్పటికి, యేదో వుప్పూ కారం చల్లుతానంటూ వచ్చి అన్ని పనులూ తనే చెయ్యటం మొదలుపెట్టింది. చివరకు నాకు మిగిలింది పొయ్యదగ్గర కూర్చొని వేగుతున్న కూరలను గరిటతో అటూయిటూ పొర్లించటం, ఆమె అజాగ్రత్తగా వున్నప్పుడు మాడ్చటం.

ఆ నాడు నేను సరిగ్గా యిదే పనిలో ఉన్నాను. బయట నుంచి కూరకాయలు అమ్మేవానికేక వినబడింది. "యిప్పుడే వస్తాను జాగ్రత్తగా చూస్తూవుండండి" అనిచెప్పి నా భార్యకూరగాయలు కొనటానికి బయటకు వెళ్ళింది.

నేను హైదరాబాద్‌లో చిరకాలంనుంచీ వుంటున్న వాణ్ణికాను. హైదరాబాద్‌లో సంస్థానం ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కలిసినమీదట ఉద్యోగ ధర్మంలో వచ్చివుంటున్నవాణ్ణి.

హైదరాబాద్‌లో అడుగు పెట్టీ పెట్టగానే నన్ను ఆకర్షించిన దృశ్యాలలో ఈ కూరగాయల అమ్మకం వొక్కటి. ఇంతకుముందు నేను యెరిగిన పల్లెల్లోగాని పట్టణాల్లోగ్గాని ఇండ్లకువచ్చి కూరగాయలు

అమ్ముకునే వాళ్లు తట్టలతో తెచ్చి అమ్ముకుంటూ ఉండేవారు. సామాన్యంగా స్త్రీలే ఈ పని చేస్తూవుండేవారు. కొన్ని కొన్ని పల్లెటూళ్ళల్లో మగవాళ్ళు కావిడ వేసుకువచ్చి అమ్మటంకూడా నేనుయెరుగుదును. కాని హైదరాబాద్‌లో రబ్బరుచక్రాల బండిమీద కూరగాయలు పోసుకుని భార్యాభర్తలు ఆ బండిని తోసుకుంటూవచ్చి ప్రతియింటిదగ్గరగా ఆపి కూరలు అమ్ముకుంటూ వుంటారు. బేరంలేని సమయంలో సరసాలు ఆడుకుంటూ కాలక్షేపం చేస్తూవుంటారు. నా మనస్సును ఈ పద్ధతి బాగా ఆకర్షించింది.

భర్త పనినెపంతో ఊరుపట్టుకు తిరుగుతుంటే, భార్య కులుకుతూ యింట్లో కూర్చునేపద్ధతి నాకు ఏనాడూనచ్చలేదు. ఇద్దరూ చెరొక పనిమీదా వెళ్ళేందానికంటే, యిద్దరూకలిసి వొకేపని చేసుకొని పొట్టపోసుకోవటం నాకు సొగసు అనిపించింది.

ఈ బండ్లమీద రాసిపోసికూరలమ్మటం నాకుఇంకొక అందుకుకూడా నచ్చింది. నాకు వివాహమై వేరుకాపురం పెట్టినప్పటినుంచీ నేనే యింటికి కూరలుతెస్తూవున్నాను. నా భార్యకంటే మంచికూరలు తేగలననీ, బాగా బేరం చేయగలననీ అనేఅహంకారంకాదు దీనికికారణం. నేను పల్లెటూరిలో పుట్టి పెరిగాను. నాకు చేలన్నా, పంటలన్నా యెక్కువ ఇష్టం. వరిచేలు పొట్టపోసుకొని వున్నప్పుడు చూస్తూ ఆ చేలగట్లమీద అలా కూర్చుండిపోయేవాణ్ని. కోసిన పైరుని పనలుపనలుగా కట్టడం, కుప్పలుగా వెయ్యటం, నూర్చటం నా మనస్సుకి ఆహ్లాదంగా వుండేవి. కుప్పలు నూర్చే సమయంలో పాలేర్లతో పాటు నేనూ కొన్ని రాత్రిళ్ళు పొలంలో పడుకున్నాను. చలికి కడెంలో దూరి పడుకున్నాను. చిన్నతనంలోని ఈ అభిరుచి నా రక్తాన్ని వొదిలిపెట్టకుండా ఉందేమో, వారానికి వొకటి రెండు సార్లయినా మార్కెట్‌కి వెళ్ళి పేర్చి వున్న ఆకుకూరలను, కూరగాయలను చూడకపోతే మనస్సుకు బెంగగా వుండేది.

అందుకని నేనేకూరగాయలను తేవటానికి వెళ్ళటం వొక ఆచారంగా పెట్టుకున్నాను. ఈ సంగతి నా భార్యకు తెలుసు. అందుకని అభ్యంతరం

చెప్పేది కాదు. మా యింటి దగ్గరవున్న మార్కెట్‌లో వారానికి రెండు సార్లు పెద్ద మార్కెట్ నుంచి అంతా క్రొత్త కూరగాయలు వేసుకు వస్తూ వుండేవారు. ఆ రెండు రోజులూ మార్కెట్ నాకు నవనవలాడుతూ కళకళ లాడుతూ కన్నుల పండువుగా కనుపించేది. ఆ కాసేపూ నాకు మా ఊళ్లో చేలమధ్యే వున్నట్లు వుండేది.

హైదరాబాద్‌లో ఈ తోపుడు బండ్లమీద రకరకాల కూరగాయలను పెట్టుకొని అమ్ముతుంటారు. వొక్కొక్కసారి వొకేరకం కూరగాయలను బండి మధ్య రాశిపోసి అమ్ముతుంటారు. వొకప్పుడు బీరకాయలూ, వొక ప్పుడు వంకాయలూ, వొకప్పుడు సొరకాయలూ అమ్ముతుంటారు. ఆ రాసు లను మోసుకు వెళ్ళేబండ్లు కనిపించినప్పుడు నాకు నిజంగా తన్మయత్వం కలిగేది. యెంత అర్జెంట్ పనిమీద వెళ్తున్నా ఆగి చూస్తూ నిలబడిపోయే వాణ్ణి.

ఇంతకుముందు బయటనుంచి కేకవేసిన అతను యిటువంటి తోపుడుబండితో కూరలు అమ్మే అతనే. అతని దగ్గర నేను కూడా అప్పు డప్పుడూ కూరలు కొంటూ వుంటాను. అతనికీ అందరికీ వున్నట్లే ఒక భార్య వుంది. యెప్పుడూ ఇద్దరూ కలిసే వస్తూ వుండేవారు; అతను కూరలు బేరం చెపుతూనే వుండేవాడు; తూస్తూనే వుండే వాడు. భార్యతో యేదో మాట్లాడుతూనే వుండేవాడు. నా మట్టుకు నాకు అస్తమానం మాట్లాడుకోటానికి వాళ్ళకు యేం కబుర్లు వుంటాయా అని ఆశ్చర్యం కలుగుతూ వుండేది. వాళ్ళు యెప్పుడూ పోట్లాడుకున్నట్టుగా కూడా కనిపించేవారుకాదు. అతను మాట్లాడే ప్రతిమాటకూ ఆమె నవ్వులు ఒలకబోస్తూ వుండేది.

నేను యివన్నీ జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ కూర్చున్నాను. కూర వుడకగా పొయ్యిమీదనుంచి దింపాను. ఇంతలో కూరలుకొని నా భార్య వొచ్చింది. తాను ఒళ్ళో పోసుకొని తెచ్చిన కూరలు డిన్నర్ టేబిల్‌మీద గుమ్మరిస్తూ "ఈ సంగతి విన్నారా, ఎంత చోద్యంగా వుందో!" అన్నది.

"ఏమిటది?" అని అడిగాను.

"అతనిభార్య విడిచిపెట్టి పోయిందట! ఇవ్వాళ ఒక్కడే కూరగాయలు అమ్ముతున్నాడు" అన్నది.

ఆమె మాటలు నాకు అర్థంకాలేదు. "ఎక్కడికి వెళ్ళిందట? కన్నవారి ఇంటికి ఏమన్నా వెళ్ళిందా?"

"కన్నవారింటికే, కాని నీతో కాపురంచెయ్యను-అని చెప్పి వెళ్ళిపోయిందట!"

"కారణం ఏమిటట!" అని అడిగాను.

"ఆమెకు, అత్తకీ యిటీవల పడటంలేదట. అందుకని తన కన్నవారి యింటికి వచ్చి వుండమని అతనిని కోరిందట! అతను అంగీకరించపోయేటప్పటికి కోపంవొచ్చి, వెళ్ళిపోయినదట!"

"కోపం చల్లారగానే మళ్ళీ వొస్తుంది" అన్నాను, అంత ప్రేమగా వుండే యిద్దరూ, అంత తేలిగ్గా విడిపోతారని నమ్మలేక.

"ఆ అవకాశం వున్నట్లులేదండీ, అతను పునర్వివాహం చేసుకోటానికి అప్పుడే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడు."

ఒకసారి సంబంధం ఏర్పడిన మనుష్యులు అంత తేలికగా ఎట్లా విడిపోతారో నాకు అర్థం కాలేదు.

"తొందరపడవద్దని నువ్వు చెప్పవలసింది" అన్నాను.

"చెప్పానండీ."

"ఏమన్నాడు?"

"దానిసంగతి మీకు తెలియదులెండి" అన్నాడు.

అయినప్పటికీ, నా భార్య గట్టిగా చెప్పినప్పటికీ, నేను నమ్మలేదు.

ఏదో కోపం మీద అన్నాడనీ, కోపం చల్లారగానే అతనే మళ్ళీ తీసుకు తెచ్చుకుంటాడనీ అనుకున్నాను.

కాని నేను అనుకున్నట్లు జరగలేదు. నాలుగోరోజు మరొక ఆడ మనిషిని వెంటబెట్టుకొని, బండితోసుకుంటూ వచ్చి మా గుమ్మం ముందు ఆగాడు. అప్పుడు నేను కూరగాయలు కొంటున్నాను. వాళ్ళిద్దరూ మహా సంతోషంగా వున్నారు. మొదటిమనిషికన్నా ఈవిడ చిన్నది, అందమైంది. చలాకీ అయిందికూడా; అతనేదో నవ్వుతూ చెపుతున్నాడు—ఆమె సరసాలాడుతున్నది. వాళ్ళ జరిపే సంభాషణ అతని మొదటి భార్యను గురించి అని తెలుసుకోడానికి నాకు యెక్కువసేపు పట్టలేదు.

“అప్పుడప్పుడూ మీదపడి కొట్టేది కూడా దండుముండ” అన్నాడు.

“రోగం బాగా కుదిర్చిందిలే” అని ఫక్కున నవ్విందామె.

“నేను తొడపాశం పెట్టేవాణ్ణి. గిలగిల తన్నుకునేది.”

ఆమె మళ్ళీ నవ్వింది. నవ్వు మధ్యలో ఆపుకొని, “నన్నట్లాంటి పనులు చెయ్యకయ్యోయ్! చేస్తే వూరుకోను” అన్నది.

“తొడపాశానికేం? బలే రష్షుగా ఉంటుంది” అన్నాడు.

“ఉంటుంది, ఉంటుంది” అన్నదామె నవ్వుతూనే.

నేను అన్నీ వింటూనే ఉన్నాను. కాని వాళ్ళ ప్రేమ కలాపంలో వాళ్ళు ఉండటంవల్ల నా గమనమే వాళ్ళకు లేదు. వాళ్ళ దృష్టి సంచి పట్టుకున్న నా వైపు త్రిప్పుకోవాలనే ఉద్దేశంతో, “పొడుగు వంకాయలు తేవటం లేదే?” అని అడిగాను.

“అవి ఇక్కడివి కావండీ. విజయవాడనుంచి లారీల్లో వస్తయి. కాపు అయిపోయిందేమో నాలుగు రోజులనుంచి రావటంలేదు” అన్నాడు.

“మీరీ వంకాయలు తినక అనుకుంటారుగాని, ఆటికంటే యియ్యే మంచివి” అన్నదామె బండిమీద కుప్పగా పొట్టి వంకాయలు చూపుతూ.

"ఎందుకని?" అని అడిగాను, ఆమెను ఇంకా మాట్లాడిద్దామనే ఉద్దేశ్యంతో.

"ఆ పొడుగు వంకాయలో వుండేదంతా నీరేనండీ. ఉడకేస్తే గుజ్జు గుజ్జయి ఊరుకుంటుంది. ఎంత ఉడకబెట్టినా ఈ వంకాయ ముక్కగా విల బడుతుంది. పంటికి బాగా అమరుతుంది" అన్నది

"అది చెప్పింది సత్తెమేనండీ" అన్నాడతను.

"సరే యెట్లా ఇస్తావు?" అని అడిగాను.

"మీ దగ్గర బేరం ఏమిటండీ? తీసుకోండి మీ ఇష్టమొచ్చినకాడికి" అన్నదామె.

హైదరాబాద్‌లో; సర్కారు జిల్లాలలో వలె కూరగాయలను వీశెల లెక్కన అమ్మరు, శేర్ల లెక్కన అమ్ముతారు. నాలుగణాలలెక్కన వొక శేరువంకాయలు ఇమ్మని అడిగాను. వంకాయలు కారంపెట్టి వేపుడు చేసు కోడానికి వీలుగా వున్నాయి అందుకని శేరు తీసుకోదలిచాను.

అతను తూస్తూవుండగా, వాళ్ళ విషయం నాకు తెలియనట్లు, "ఈమె ఎవరోయ్?" అని అడిగాను.

"నేను పెళ్ళాడితిని గదండీ?" అన్నాడతను.

"ఎప్పుడు?"

"నిన్ననే గదండీ" అన్నాడు.

అయితే ఇంతలోనే యింత చనువు యెట్లా ఏర్పడింది- అనే అనుమానం నాకు కలిగింది. ఆ అనుమానం అతను తీర్చాడు. అతనామెను చాలాకాలంనుంచీ యెరుగునట!

మొన్నటిదాకా అతని గుడిసెకు దగ్గర్లోనే మరొకడితో ఉంటూ ఉండేదట. ఇప్పుడు వాడిని విడిచిపెట్టి అతనిని పెళ్ళిచేసుకుందట. ఈ సంగతులన్నీ ఆమె యెదుటే చెప్పాడు. ఆమె యెక్కడ బాధపడుతూందో నని నేను ఖంగారుపడ్డాను. ఆమె బాధపడపోగా సంతోషంగా నవ్వింది.

"పైకి ఇట్లా అగపడుతుందిగాని, యిది మాత్రం తక్కువది కాదండోయ్! దానికంటె గెందసాంగురాలే" అన్నాడు.

ఈ మాటకూడా ఆమెకు సంతోషాన్నే కలిగించింది. నిగ్గరగా నవ్వుతూ నుంచుంది.

"తక్కువ తిన్నది ఎవరులేవయ్యా?"అన్నది. ఈ మాటకు అతను సగర్వంగా ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకున్నాడు. తూచటం పూర్తిచేసి వంకాయలు నా సంచిలో గుమ్మరించాడు.

నా కుతూహలం ఆగలేదు,రచయితల కందరికీ ఇటువంటికుతూహలం వుంటుందనుకుంటాను. "మరి ఇంతకు ముందు నీతో వచ్చే ఆడమనిషి ఏమయింది?" అని అడిగాను.

"వాని మానాన అదిపోయింది" అన్నాడు.

"ఎక్కడికి? కన్నవారింటికి వెళ్ళిందా?"

"అది పుట్టింటిదగ్గర ఎందుకు వుంటుందండీ. దానికి నా పెళ్ళికి ముందునుంచీ వొకడున్నాడు వాడితో లేచిపోయి ఖమ్మంలో కాపురం పెట్టింది. ఇక్కడుంటే వాడితో తిరగటానికి కుదరటం లేదని మా అమ్మతో తగాదా పెట్టుకొని తన ఇంటికి వచ్చివుండమని కూర్చుంది. అక్కడైతే తన యిష్టం వచ్చినట్లు ఆట సాగించ వచ్చనుకుంది. నాకు చెపుతుందా ఇది? ఇటువంటి ముండల్ని ఎంతమందిని చూశానో నేను" అన్నాడు.

"ఏందయ్యోయ్; నోరు పారేసుకుంటున్నావ్!" అని ప్రశ్నించిం దామె కోపం నటిస్తూ.

"నిన్ను కాదులేవే నేనన్నది!" అన్నా డతడు కోపంగా.

నేను డబ్బు యిచ్చివేసి, కూరగాయలు తీసుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళాను.

తరువాత కొన్నాళ్ళపాటు వాళ్ళిద్దరూ ప్రతిసాయంత్రం వచ్చి కూరగాయలు యిచ్చిపోతూండేవారు. నాకు వాళ్ళని చూడటానికి ఎందుకో బెరుగ్గా వుండేది. అందుకనే ఎప్పుడూ నాభార్యే వాళ్ళదగ్గర కూరగాయలు కొంటూ వుండేది. వాళ్ళు పరమానందంగా వుంటున్నారని తప్ప నాకింక ఏ విషయాలూ వాళ్ళని గురించి తెలియలేదు.

ఒకరోజు విజయవాడ వెళ్ళవలసినపని నాకు తగిలింది. అక్కడ నాకొక యిల్లువుంది.ఆ యిల్లు అమ్మి హైదరాబాదులో కొనాలనే సంకల్పం నాకు చాలాకాలంనుంచీ వుంది.

హైదరాబాదు రాజధానీనగరం. పిల్లల చదువులకూ, పిదప ఉద్యోగాలకూ ఇక్కడే ఎక్కువ అవకాశాలున్నాయి. విజయవాడలో యిల్లు వుంచుకోవటంవల్ల వచ్చే ప్రయోజనం యేముంది? అందుకని అది అమ్మి చిన్న యిల్లువొకటి ఇక్కడ కొనుక్కొని, ఇక్కడే స్థిరపడిపోదామనే ఉద్దేశ్యంతో ఇల్లు బేరంపెట్టాను. మంచిబేరం వొచ్చిందని వొక మిత్రుడు వ్రాయగా నేను వెంటనే విజయవాడ వెళ్ళాను.

అమ్మకం పూర్తి అయ్యేటప్పటికి యెటులేదన్నా ఒక వారంరోజులు పట్టింది. రిజిష్టరు పూర్తిచేసి పైకం తీసుకొని హైదరాబాదు వొచ్చాను.

ఆ రాత్రి భోజనాలదగ్గర నా భార్య కూరగాయలు అమ్మేవాని ప్రసక్తి తెచ్చింది "వాళ్ళకథ పెద్దకథే అయిందండీ" అన్నది.

"ఏం జరిగిందేమిటి?"

"నిన్న అతని భార్య బండితోసుకొని వచ్చింది."

"ఆమె మళ్ళీ యెట్లావచ్చిందీ?"

"చెప్పేది వినండి" అన్నది నా భార్య. అని అంతవరకు జరిగిన కథంతా చెప్పింది.

"ఆమె మరొకనితో ఖమ్మంలో కాపురం పెట్టినమాట నిజమేనండి. కొన్నాళ్ళు గడిచింతర్వాత అతనితో విసుగుపుట్టి వచ్చివేసిందట. సరాసరి మొదటిభర్త ఇంటికివెళ్ళి అక్కడే మకాం పెట్టిందట."

"అతను ఊరుకున్నాడా!"

"ఊరుకోక ఏం చేస్తాడండి? మిగిలిన సంగతులు ఎలావున్నా అతనికి మేనత్త కూతురేగదా."

"నిజమే!" అన్నాను వాళ్ళ చుట్టరికం జ్ఞాపకం వచ్చి.

"వాళ్ళ ఇంట్లో మకాంపెట్టి ముందు అత్తతో మంచి చేసుకుందట. వరంగల్‌లో తాను సంపాదించినడబ్బు కొద్దిగా మిగిలితే ఆమె కిచ్చిందట! దాన్తో ఆమె మొదటికోడలినికూడా ఏలవలసిందనికొడుకుతో కజ్జాపెట్టుకుందట. అంతకీ రెండోదానిని విడిచిపెట్టలేకపోతే ఇద్దరితోనూ కాపురం చెయ్యమన్నదట. తల్లిపోరు పడలేక అతనిప్పుడు ఇద్దరితోనూ కాపురం చేస్తున్నాడట. వ్యాపారం మాత్రం వాళ్ళిద్దరూ కలిసి చేసుకుంటున్నారట. ఆమె మాత్రం వేరుగా చేసుకుంటూ వుందట. అందువల్ల అత్త యెడతెరిపి లేకుండా ఆమె పక్షమే పలుకుతూవుందట."

"ఎవరు చెప్పారు నీ కీ సంగతులన్నీ?"

"చిన్న బండితోసుకు వచ్చిందని చెప్పానుగదండి....ఆమె చెప్పింది."

"అడక్కుండా ఆమె అంత ఆమే చెప్పిందా?"

"ఈ మధ్య కనబడటంలేదేమే అన్నా, అక్కడనుంచి అంతా చెప్పుకొచ్చింది. ప్రస్తుతం ఆమే వాళ్ళూ పోటీలుపడి కూరగాయలుఅమ్ముతున్నారు. వాళ్ళదగ్గర కొనవద్దనీ తన దగ్గరే కొనమనీ, కావలిస్తే వాళ్ళకన్నా ప్రతిదీ ఒక కానీ తక్కువకే ఇస్తాననీ మరీ మరీ చెప్పిపోయింది."

"ఆమెవరకూ బాగానేవుంది. కాని ఆమెతో కలిసి కాపురం వుండడానికి రెండో ఆమె వొప్పుకున్నదటా?" అని అడిగాను.

ప్రస్తుతానికి మూతి ముణగదీసికొని కూర్చుంటూ వుందట" అన్నది నా భార్య! "ఆ సంగతి ఆమెను అడిగితేగాని యదార్థం తేలదు" అన్నది.

నాకు తెలియకుండా నేను వాళ్ళకోసం ప్రతి సాయంకాలం కని పెట్టుకుని కూర్చునేవాణ్ని. కాని వారంరోజులపాటు యెవ్వరూ కనపడలేదు!

వారం దాటిం తరువాత వొకరోజు అతను ఒక్కడే బండితోసు కుంటూ వచ్చి మా గుమ్మంముందు ఆపాడు.

"ఎక్కడా కనబడటంలేదేమోయ్!" అని అడిగాను నేను కూర గాయలు కొంటూ.

"వూరెళ్ళానండి" అన్నాడు.

"వ్యాపారం విడిచిపెట్టి వెళ్ళవలసినంత పనేం కలిగిందీ" అని అడిగాను, సంగతులు తెలుసుకుందామనే ఉద్దేశంతో.

"పెద్దపనే కలిగిందండి. మా అమ్మ ఏదో ఒకటితెచ్చి కొంపమీద పెడుతుంది. అది చేసేపనులు సర్దుకొచ్చుకునేతలికి నాకు చచ్చిబతికినంత పని అవుతావుంది."

"ఏం చేసిందేమిటి?"

"నా మొదటి పెళ్ళాన్ని ఎరుగుదురుగా మొదట్లో నాతో కలిసి కూర గాయలు అమ్ముతూవుండేది. అది ఖమ్మం పోయింది. పోక, తిరిగొచ్చి మళ్ళీ మా యింట్లో మకాం పెట్టిందండి. ఎంతచెడ్డా నా మేనత్తకూతురు గదండి. ఎట్లా వొద్దు పొమ్మనేట్టు? ముందు మా అమ్మ దగ్గరకుజేరి కల బొల్లి మాటలు చెప్పి ఆ బిడని లోబరచుకుంది. అవిడ చెవుదగ్గరవొక్కటే పోరుపెట్టింది, దాన్నికూడా దగ్గిరికి తియ్యమని నాక్కూడా దాని సంగతి చూస్తే జాలేసింది. ఎంతఒద్దనుకున్నా అలవాటుపడ్డ ప్రాణంగదండీ. ఏదో పీలుదొరికినప్పుడల్లా ఒక మంచిమాట అడుగుతూవచ్చా.అదిచూచి రెండోది లేదండీ, అది చెప్పకుండా వుడాయించింది."

"ఎక్కడికి వెళ్ళింది?"

"ఇంకెక్కడికి ఎల్తుందండీ? ఎకాయెకి కన్నారింటి కెళ్ళి కూర్చుంది. అక్కడికీ రెండుమూడురోజులు చూశా, దానంతటదే తిరిగొస్తుందేమో అని,అది అసలే మంకుపట్టుది. అదెందు కొస్తుంది? ఆ పట్న నేనే బయలు దేరి దానికాడికి ఎళ్ళా. మొదట్లో రాను పొమ్మంటే రాను పొమ్మంది. నేను నాలుగురోజులు అక్కడేవుండి, ఇక నా మొదటి పెళ్ళాంతో మాట్లా డనసీ, దాని వూసే ఎత్తననీ మాటిచ్చి తోలుకువచ్చా" అన్నాడు.

"మరి నీ మొదటిభార్య ఏమంటున్నది!" అని అడిగాను.

"అది యాడ వుంటుందండీ నేను నా రెండోదానికోసం వెళ్ళిన రోజే ఆ ఖమ్మంవాడు వచ్చాడంట. వాడితో కలిసి 'జై పరమేశ్వరా' అంది."

"మరి మీ అమ్మ ఏమంటున్నది?"

"అది ఇంకా నన్నే తిడతావుందండి, నువ్వు సరిగ్గా చూడకపోబట్టి పోయిందిగానిచూస్తే యెందుకు పోయేదని.ఇంతకి ఇయ్యి మంచికి రోజులు కాదండీ" అన్నాడు.

నేను చిక్కుడుగాయలూ, వొకపావుశేరు కాకరగాయలూ, ఒక అణా పచ్చిమిరపకాయలూ, కొతిమేరా కరివేపాకూ కొనుక్కుని ఇంట్లోకి వెళ్లాను.

ఇంట్లో నా భార్యతో జరిగిన సంగతంతా చెప్పాను.

"ఈ గొడవకి అంతూపొంతూ వుండేటట్టు లేదుగాని ఇకమీద పట్టించుకోకండి" అన్నదామె.

"వాళ్ళసంగతి ఏదన్నా తెలుస్తూవుంటే, చెపుతూ వుండు" అన్నాను నేను.

నా భార్యకు అకస్మాత్తుగా ఏదో అనుమానం కలిగినట్టుగావుంది. "తరచి తరచి తెలుసుకుంటున్నారు, వాళ్ళమీద ఏమన్నా కథరాస్తారా ఏమిటి కొంపతీసి?" అనడిగింది.

"రాస్తే రాస్తాను" అన్నాను.

"మీ ఆశేగాని వాళ్ళకధ ముగియదండీ" అన్నది.

"పోనీ ఈసారి ముగియని కధేరాస్తాను.అన్నికధలూ ముగియాలని ఎక్కడుందీ?" అన్నాను నవ్వుతూ.

ఇది జరిగిన రెండు మూడువారాల వరకూ అతనూ, అతని రెండవ భార్యా కూరగాయలు అమ్ముకుంటూ, బండి తోసుకుంటూ వచ్చారు. తరువాత, ఏమయ్యారో ఏమో పత్తాలేరు. నెలదాటింది.రెండునెలలుదాటినై మూడునెలలు దాటినై, వాళ్ళు మా బజారుకు రాలేదు. ఊళ్ళోకూడా నాకు ఎక్కడా కనుపించలేదు. మేము వాళ్ళ సంగతే మర్చిపోయాం. మాకు

కావలసిన కూరగాయలు మరొక బండివాని దగ్గర కొనుక్కుంటున్నాం. చివరికి నా భార్య చెప్పినట్లు వాళ్ళది ముగింపు లేనికథే అయిందని నిశ్చయించుకొని నిరాశ చెందాను.

అది వేసవికాలం. ఎండలు విపరీతంగా వేస్తున్నాయి. అందులో హైదరాబాద్ ఎండ మనిషిని వున్నవాణ్ని వున్నట్లు పీల్చి పిప్పిచేసే ఎండ. సర్కారుజిల్లాలో ఎండలాంటిదికాదు. సర్కారుజిల్లాలో ఎండకు వూరికినే మంచినీళ్ళు త్రాగబుద్ధి అవుతుంది. చెమట వర్షంగా శరీరాన్నుంచి దిగజారిపోతూ వుంటుంది. ఇక్కడ మంచినీరైతే తాగబుద్ధి అవుతుందేమో గాని, చెమట మాత్రం పట్టదు. త్రాగిన మంచినీళ్ళన్నీ లోలోనే హరించి పోతాయి; మనం మూగఎండ అనుకుంటామే, అటువంటిది హైదరాబాద్ ఎండ.

ఆ ఎండకు భయపడి చల్లబడేదాకా ఆఫీసులోనే కూర్చొని నెమ్మదిగా యింటికి బయలుదేరాను. అది మామిడి పండ్ల కాలం. చక్కని రసాలు ఒకతోపుడు బండిమీద రాసిగాపోసి ఉన్నాయి. ఆ బండి రోడ్డు ప్రక్కన నిలబెట్టి వుంది. ఆ బండి ప్రక్కన ఒక ముసలమ్మ కూర్చొని వుంది.

బండినిండా రాసిపోసివున్న ఆ మామిడి కాయలను చూచేటప్పటికి నాకు ప్రాణంలేచివచ్చింది. కొని ఇంటికి తీసుకుపోదామని ఆ బండి దగ్గరకు వెళ్ళాను.

నన్నుచూచి పక్కయింటి అరుగుమీద నీడకుగాను కూర్చొనివున్న ఒక కుంటి అతను, చంకల్లోవున్న కర్రలు పోటు వేసుకుంటూ గబగబా నడిచివచ్చాడు. "కాయలు కావాలా అండీ?" అని అడిగాడు.

గొంతు ఎక్కడో విన్నట్లనిపించింది పరీక్షగా చూద్దునుగదా, మా యింటికి యిదివరకు అమ్మకోటానికి వచ్చే కూరగాయల అతను.

అతనినిచూచి నా కండ్లను నేనే నమ్మలేకపోయాను మనస్సు కలుక్కుమన్నది. అతను ఎప్పుడూ ఉన్నంతలో శుభ్రంగా ఉండేవాడు.

ఇప్పుడు బుగ్గలు చొట్టపడి, గడ్డంపెరిగి కండ్లు పీక్కుపోయి, జుట్టు దుబ్బు కట్టి ఉన్నాడు. గుడ్డలు చిరిగిపోయి మురికితో అట్టలుకట్టి ఉన్నాయి.

"ఇదేమిటి ఇలావున్నావు?" అని అడిగాను గాద్గదికమైన స్వరంతో.

"కారు దెబ్బకొట్టిందండీ మూడునెల్లకుపైనే అయ్యి ఉంటుంది. ఆరోజు నేను మామూలుగా బండి తోసుకు వస్తున్నా, నేను కరెక్టుగా ఎడమచేతివైపుగానే వస్తున్నా. కార్లువున్నోళ్ళ కళ్ళు కనపడతయ్యటండీ. గాడితప్పి వొచ్చి గుద్దాడు. నేను ముందుగాచూచి కేకలు వేసుకుంటూ అడ్డం పడకపోతే అది చచ్చేదే. దెబ్బ దానికి తప్పింది; నాకు కొట్టింది. వెంటనే ఆస్పత్రిలో పడేశారుండీ. బయటకు వొదిలేటప్పటికి మూడునెల్లు పట్టింది. నేను యెనకేసుకున్న అయిదువందలుకాక అయిదువందలు అప్పు చేశా. అప్పటికి అవతారంతో బయటపడ్డా, అంత ఖర్చుపెట్టినా కేసు మాత్రం రాలేదు." అన్నాడు.

"ఆ కారు యజమానిమీద కేసుపెట్టలేదా?"

"పోలీసోళ్ళు పెడదాం అనే అన్నారండీ. అప్పుడు అతను నా గాయాలు మానేందుకు అయ్యే ఖర్చంతాకూడా.అతనే పెట్టుకుంటానన్నారు. ఆ కేసేమయిందో యీ డబ్బేమయిందో మళ్ళీ నా మొహం చూసిన వాళ్ళే లేరు. పెద్దోళ్ళు గదండీ, ఎన్ని నేరాలు చేసైనా ఆళ్ళు తప్పించుకోగలరు" అన్నాడు.

"సంచులుబోసి నోళ్ళు కడతారండీ. మాబోటి బీదోళ్ళ మాట యినేదెవ్వరు?" అన్నది ప్రక్కనున్న ముసలిది.

"ఆమె ఎవ్వరు?" అన్నట్టు నేను అతనివంక చూశాను.

నా అర్థం గ్రహించి "మా అమ్మండీ" అన్నాడు.

ఆమె ముసలివగ్గు. శరీరంమీద తోళ్ళు వ్రేలాడుతున్నాయి. కండ్లు కూడా కనపడవనుకుంటాను. నుంచోవటం కూడా కష్టంమీద, పెద్ద ప్రయత్నంమీదగాని చెయ్యలేదు. అంతకుముందు విన్న మాటలను బట్టి అతని తల్లిమీద నాకు ఏ మూలో దురభిప్రాయం వుండేది. ఆమెను చూసే

టప్పటికి ఆ దురభిప్రాయం మాయం అవటమేకాక హృదయం కరిగి నీరయింది.

"ఇంత యెండలో ఆ ముసలమ్మను యెందుకు తీసుకు వచ్చావ్?" అని అడిగాను.

"నేను దెబ్బతగిలి ఆస్పత్రిలో జేరేతలికి మీరు చూశారు చూడండి. ఆ రెండోది —— దానిదారిన అది ఎళ్ళిపోయింది. కాయలు అమ్మకుంటే గాని పూట గొట్టగడవదు. నేను చంకల క్రింద ఈ కర్రలు పెట్టుకొని బండి తొయ్యలేను. కాయలు తుయ్యలేను. అందుకని మా అమ్మని అడ్డం పెట్టుకొని యాపారం మొదలుపెట్టా" అన్నాడు.

"నీ మేనత్త కూతురు ఏమయిందోయ్?" అని అడిగాను సమయానికి ఆమె అయినావచ్చి ఆదుకొని వుం:కవచ్చునే ఆశతో.

"కుంటోణ్ణి ఎవ్వరుమాత్రం యెందుకు అంటిపెట్టు కుంటారండీ" అన్నాడతను. అదొక మామూలు వ్యవహారంగా, మారనిసత్యంగా చెప్పాడు. ఏ మాత్రల విచారంగానీ; కోపంగానీ అతని మాటల్లో ధ్వనించ లేదు

"మంచిమాట అన్నావురా" అన్నది ముసల్ది.

"కుంటోడివైనా గుడ్డోడివైనా కన్నతల్లిని గనక నాకు తప్పదు."

"చూడు, నెలరోజులు తిరిగొచ్చేటప్పటికి ఈ చంకల క్రిందకర్రలు అవతలపారేసి, మళ్ళీ యాపారం సాగించి డబ్బు గడించకపోతే?" అన్నాడు కోపంగా.

అతని ఆత్మవిశ్వాసానికి నా శరీరం జలదరించింది. వాళ్ళకి ఉన్న సొత్తే అది.

అతను కోపందిగమ్రింగి "కాయలు తీసుకుపోతారా అండీ?" మంచి రసాలు. విజయవాడనుంచి ఇవ్వాళే లారీలో దిగినై. అన్నప్పుడూ యిటు వంటి సరకురాదండీ" అన్నాడు.

"ఇవ్వు."

"నాలుగు శేర్లు తీసుకెళ్ళండి. పిల్లాళ్ళు తింటారు. ఇప్పుడు మీదగ్గర

డబ్బు లేకపోతే ఆనక్క ఇంటికొచ్చి అమ్మదగ్గర తీసుకుంటాలెండి" అన్నాడు.

నేను చెప్పటం మరిచిపోయాను. హైదారాబాద్‌లో నాకు విచిత్రంగా కనుపించే వాటిల్లో మామిడికాయలను తక్కెడలో తూచి అమ్మటం ఒకటి. నిజంగా నా కీవిషయం చాలా విచిత్రంగా కనుపించేది.

అతను నాలుగు శేర్లు కాయలు తూచి ఇవ్వమని ముసలమ్మకు చెప్పాడు. ముసలమ్మ రెండు శేర్ల చొప్పున తుయ్యటానికి ప్రయత్నించింది. కాని తక్కెడపైకి లేపలేకపోయింది. చెయ్యి వణికింది. అదిచూస్తూ నిలబడిన అతనికి తన అసమర్థత జ్ఞాపకంవచ్చి రోషం వొచ్చింది. చంకల క్రిందవున్న కర్రలమీద శరీరాన్ని మోపి, తానే తుయ్యటానికి పూనుకున్నాడు. తూచాడు. కాని ఆ స్థితిలో తుయ్యడం అతనికి ఎంత బాధాకరమైన విషయమో నేను గ్రహించకపోలేదు.

తుయ్యగలిగినందుకు అతని కండ్లు మెరుపువలె మెరిసినట్లు మెరిసినై.

నేను మామిడికాయలు పట్టుకొని యింటికి బయలుదేరాను. నా కథకు ముగింపు దొరికింది. కాని ఎంత విషాదకరమైన ముగింపు! ముగింపు ఇంత విషాదాంతంగా ఉందనుకుంటే దానికోసం నేను ఆరాటపడి ఉండకపోదును.

కాని అతడు దురదృష్టానికి లొంగేవ్యక్తి కాదనే విశ్వాసం నాకు వుంది. ఎప్పుడో వొకప్పుడు చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూ కూరగాయలబండిని తోసుకువచ్చి మా గుమ్మం దగ్గర ఆపకపోడనే ధైర్యంవుంది. అప్పుడు ప్రక్కన మొదటిదో రెండోదో. వాళ్ళిద్దరూ ఒప్పుకోకపోతే మూడోదో వుండకపోదు. ఈ విశ్వాసం ధైర్యాలే నా మనస్సులో చెలరేగిన బాధను కప్పి నాకు కాస్త శాంతిని చేకూర్చినై.

)o....o....o(